

«Les rates han trobat la seva ciutat a Manresa»

ENTREVISTA. El periodista manresà **Genís Sinca** (1970) va guanyar la 45a edició del **premi Josep Pla** de narrativa amb la novel·la **'Una famí·lia exemplar'**, a la venda des del 8 de febrer. Sinca, que fins ara només havia publicat biografies i retrats, s'endinsa en el terreny ja conegut de la novel·la. Assegura que n'ha escrit moltes com a negre. La novel·la és la primera part d'una trilogia al voltant de la famí·lia Mirabaix, de Manresa, i els Bou, de Tortosa. Ens rep a casa els seus pares, a la Ben Plantada. Ell viu a Barcelona.

Sinca, davant de la col·lecció de les obres completes de Josep Pla que guarda el seu pare Foto: Ramon Aran

De tracte afable, Genís Sinca és un rodamón del periodisme i de les lletres. És fill de **Josep Sinca**, exdirector de la Fundació Abadia de Montserrat i exdirector de Relacions Institucionals de Banca Catalana. El fill recull del seu pare la passió per la literatura i s'arrisca a escriure, cosa que no gosà son pare. Segons en Genís, prendre'n el testimoni li omple de sentit la carrera, que havia començat en les terres dinàmiques de la publicitat fins que un exercici periodístic a la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB li capgirà les prioritats, trasbalsant-lo fins al punt d'abandonar la carrera publicitària. El professor **Francesc Burguet** és el culpable que un bon dia Genís Sinca decidís que el seu lloc havia de ser al costat dels grans autors, al preu que fos. El periodisme seria l'ofici que li construiria el trampolí necessari per escriure.

Dedicat a retratar grans personatges del país, entre els quals una bona colla de metges, en Genís va decidir que, mentre no pogués escriure una novel·la, faria un periodisme que es pogués considerar literari, "com si fos una novel·la". Sinca ha aplicat les idees del Nou Periodisme en reportatges-entrevista com el recull **Adéu Espanya!** (2005), les biografies d'Heribert Barrera, **L'últim republicà** (2006), la de Francesc Candel, **La providència es diu Paco** (2008), els retrats de **Vida secreta dels nostres metges** (2009), una incursió en el món que es perd de les **Havaneres** (2010), les memòries de Joan Uriach, **El doctor Biodramina** (2011) i altres obres en què hi ha col·laborat en un segon pla o sense firmar-les.

T'has dedicat molt a retratar la vida dels metges, com en les Memòries del doctor Biodramina o La vida secreta dels nostres metges. Fins i tot, un dels protagonistes de la novel·la, el doctor Bou, també ho és.

Això és culpa d'un amic de Cardona, l'editor d'Angle, Joan Simon. Desperat, després de fer l'**Adéu Espanya!** i el Barrera [**Heribert Barrera. L'últim republicà**], me'n vaig a Angle amb un plec d'articles biogràfics que havia fet a **La Vanguardia** i **El País**. López-Rodó, Pedro-Pons, Dexeus... I a en Joan Simon li dic: "mira, no en podríem fer un llibre, d'això?" Diu: "Les miscel·lànies no funcionen en aquest país", però els va estendre a la taula, en una molt gran que tenen a Muntaner. "Hi ha molts metges aquí". "Com és que n'hi ha tants?". Diu: "podríem fer un llibre de metges". Clar! Catalunya ha sigut tremenda amb això dels metges. La sanitat, els transplants...

I deus haver-te xopat molt del tema fins al punt que n'has pogut novel·lar.

Exacte. M'afecta d'una manera tan gran que decideixo que el personatge de la primera novel·la que sortirà publicada, perquè en tinc d'anteriors, serà un metge.

Deus estar satisfet. Amb la primera novel·la, el primer premi.

Sí, però ja he tingut èxit com a novel·lista. He fet de negre moltes vegades.

Com ho vivies, fer de negre?

Com que he estat en contacte amb gent de televisió, i fins aquí puc llegir, i sabien que jo escrivia - de fet, ho veien -, un bon dia, cert personatge em proposa d'escriure una novel·la. Em demana si en sóc capaç. I li dic que i tant, que de fet ja ho feia. I em diu: "bé, fem un pacte". Això funciona així.

De què anava la novel·la?

No, no. Tenia un contracte de confidencialitat que si ara el trenqués... imagina't. Em maten. Tampoc em convé perquè el lloguer de Barcelona me l'he pagat amb els negres. Sempre pensant que estava aprenent molt dels errors que hi cometia.

Això t'ha anat bé, d'alguna manera, perquè els errors no els has hagut d'assumir com a propis.

Sí senyor. Però jo he estat en una llibreria veient un èxit literari...

Escrit per tu.

Esclar. I pensant: "el somni és possible". Però em faltava reconèixer certes coses íntimes que fan desllorigar-te.

Et faltava la decisió de sortir de la foscor.

De l'armari. Jo he sortit de l'armari. I m'he decidit a signar el que realment volia signar.

Et feia vergonya signar el que escrivies?

No m'agradava el que escrivia. No m'agradava. N'he fet moltes, eh, de novel·les. N'he fet moltes. Moltes, moltes, moltes, moltes. Coses molt dolentes.

Encara fas de negre?

És que viure a Barcelona és molt car.

L'escriptor ha construït un arbre genealògic que emmarca les històries de la trilogia Foto: Ramon Aran

«LA NOVEL·LA ESTÀ INSPIRADA EN LA GENT RICA DE MANRESA»

Escriure una novel·la que gira al voltant d'un metge també és una manera de fer-te un tribut, a la feina prèvia.

D'exorcitzar. És defecte de marca. N'he fet tants, de metges, que els conec molt bé. Sé els errors que cometen. El personatge de la novel·la [el doctor Bou] és la cara B de molts d'aquests metges. És la dèria del dr. Pedro-Pons de voler fer arbres genealògics. És el [Gregorio] Marañón, que vol passar d'historiador i és pèssim com a tal. Pèssim.

És una professió, doncs, que sembla que s'entesti a ser molt més del que és.

Exacte. Més que metges. I aquest pediatra de Tortosa [el doctor Bou] l'espifia molt perquè s'ho creu. En un moment de la novel·la, el més interessant, és quan el Mirabaix, al qual tothom ha

titllat de rata i de garrepa i de ser una mala persona, es rebel·la contra aquest doctor i li diu: "escolti, vostè que ha investigat la meva història familiar, sap molt bé el que em mou. És la gana i la misèria que va passar el meu pare per poder-se adaptar." L'altre dia, Pilar Goñi em deia dels Mirabaix: "ah, són els Padró, ah, són els Roqueta, ah, són els Tous".

No són cap d'ells i poden ser tots.

Li vaig dir que, evidentment, són tots. Està inspirat en la gent rica de Manresa.

Si els Mirabaix són rates, els manresans són rates?

Són els dolents de la pel·lícula.

Una imatge negativa.

Molt negativa.

Amat-Piniella també va transmetre una imatge negativa de Manresa a *El casino dels senyors*, l'alta capelleta de la societat manresana.

És això. No ho suporto. És entendre malament la cultura. És jerarquitzar-la. I el Mirabaix, arriba un moment que li diu, al doctor Bou: "eh, no es passi, que jo també sé el que és picar pedra. És més: picar pedra sóc jo. Sóc un rata? Sí. Sóc molt rata, però és que realment el meu passat m'ha fet així. Vostè ha investigat la meva família i ja sap que no som de Manresa." El gran descobriment de la novel·la. El misteri de saber d'on era l'avi Mirabaix que anava pels carrers de Manresa apagant tots els llums dels locals que havia aconseguit comprar es revelarà a la segona novel·la. És un nen que arriba de no se sap on com una rata, realment. En un graner del parc de la Sèquia, d'una fàbrica de pinsos que hi havia. Se'l troben allà. Menjant com una rata. I aquesta família, els Mirabaix Torras, que sí que són, ficcionada, una antiga nissaga manresana, adopten aquest nen. De mica en mica, aquest nen se'ls va menjant a tots. Els va devorant, perquè és molt més intel·ligent i molt més astut que tots els altres. La misèria no té país. L'arbre genealògic entroncarà les tres novel·les. Hi haurà l'avi, el fill i el nét. Ara estem explicant la història del nét.

«MANRESA ÉS UNA CIUTAT MOLT DURA PER A QUI NO ÉS D'AQUÍ»

Des dels 17 anys que vius fora de Manresa. Fins a quin punt aquesta distància de la ciutat et permet escriure'n, fins a quin punt la pots viure?

Vosaltres ho decidireu. Potser és un dels punts que no sé si l'he aconseguit.

Tu mateix sembles un desarrelat.

Molt desarrelat. Però amb suficient experiència aquí per haver xuclat aquestes històries o aquest ambient. La situo a Manresa [la novel·la] per la gràcia que em feien certs aspectes dels personatges de la ciutat que no pas per una voluntat que, si no passa aquí, no passa enlloc. En realitat pot passar a qualsevol lloc.

Afirmes que has donat a Manresa la patent literària.

Un amic meu em va dir que havia de situar la història a Manresa. "Que no te n'adones? És un lloc formidable. És tancat alhora que obert. El sentit de l'humor, molt àcid. Fa molt fred a l'hivern, molta calor a l'estiu. Tot són extrems. Jo els de Manresa, perquè sou d'allà i som amics, però realment és un lloc inhòspit per a qui no és d'allà. És una ciutat molt dura. Les famílies... És molt difícil integrar-s'hi." Ho sé perquè me n'he anat molt jove de la ciutat. Quan he tornat, sempre he notat aquesta distància. La novel·la, una mica, és un retorn a casa. A fora també s'aprenen coses.

Als manresans ens recorre el tòpic que aquí tot és una mica gris.

Molt gris. La novel·la és molt grisa. Hi ha un moment que el doctor Bou diu que aquesta gent tots tenen el mateix color. Són cendrosos.

T'has rabejat una mica en el tòpic.

Sí, sí, sí, sí. Tot el que vulguis. [El doctor Bou] arriba a Manresa i veu la Seu, el Pont Vell i el riu. Diu: "el riu té color de terra, la Seu sembla l'esquelet d'un vaixell capgirat i el Pont Vell té un to grisós que sembla una postal antiga". Ell té aquesta imatge, que és la que ha dibuixat tanta gent. Que és la imatge de l'Esparbé [el pintor, i m'assenyala un quadre, vegeu a sota, que reflecteix aquesta visió àcida i grisenca de Manresa]. De petit he vist sempre aquest quadre.

El quadre àcid de Miquel Esparbé, una visió de la ciutat que tant l'ha influït des de nen. Foto: Ramon Aran

És una imatge gòtica, amb tot ?lo' sinistre que és el gòtic.

Molt! Les rates han trobat la seva ciutat. "Mare meva! Tenim la pesta a casa i no ens n'hem adonat!", pensa el doctor Bou.

«EL PLANETA SENCER SÓN ELS FILLS DE CAÍN»

En totes les novel·les de nissagues, la qüestió de l'origen és fonamental. I tu hi jugues. Moltes comencen destapant-lo. Tu no. És un dels motius de la novel·la.

És el motiu de la novel·la. I bíblic. [La Bíblia] és una de les lectures més fascinants que oblidem. Jo sóc heavy metal. Sóc molt fanàtic d'un grup de *heavy metal* espanyol, Barón Rojo, que va compondre "Hijos de Caín". Tothom ha parlat d'Abel, però ningú de Caín. Caín va haver de marxar de casa i va tenir fills. La lectura és que el planeta sencer són els fills de Caín. Els que no tenien casa i van haver de buscar-se la vida. D'aquí, la diversitat, no? El començament érem un. Hi havia només una cultura.

Algú va haver de marxar i es va haver de desarrelar, amb el conflicte que es crea per construir-se una nova identitat.

Molt bé. És això. És difícil lligar tot això, però em tranquil·litza que l'esquelet ja està dibuixat [m'assenyala l'arbre genealògic]. El difícil era dibuixar això. Les baules de la història. Que és el que faig amb els Esteve, amb l'Oriach, amb el Barrera. Tots són el mateix personatge.

Video: <http://www.youtube.com/watch?v=QXoFeK-82WY>
Barón Rojo - 'Hijos de Caín'

Serà una trilogia que omplirà de significat les entregues ja publicades amb cada nova part.

Sí. Però podràs llegir la segona [novel·la] sense necessitat d'haver llegit la primera. Molt autònoma. Té un to diferent. S'hi expliquen altres històries i és narrada d'una manera molt diferent a *La hoguera de las vanidades*. Serà més introspectiva, més Faulkner, més fosca. Però també divertida. Explicuem la història de la Manresa de la postguerra. Una història més dura. L'avi Mirabaix arriba a la ciutat. És un nen que el seu pare llança per la borda d'un barco. Arriba a Manresa com hauria pogut arribar a qualsevol lloc. La gana no té geografia. L'avi s'incorpora a la família Mirabaix i devora els seus germans. Un moment en què tot està per fer i la misèria del

país la incorporen els personatges. Els manresans. No són dolents, simplement tenen gana. I quan tens gana, el Piniella ho explica, ni amics ni històries.

Has començat amb la història dels néts. Per què et costa menys d'explicar-la?

Començo a escriure el tercer llibre. Però m'interessa publicar el primer perquè els personatges mateixos s'adonen que fins que no coneguin el propi passat no podran anar cap al futur i deixar de cometre errors. Cada novel·la anirà enrere en el temps, però endavant en la introspecció i en l'aprenentatge.

Portada de 'Una família exemplar'

«FAIG BIOGRAFIES COM SI FOSSIN NOVEL·LES»

Vas començar amb les biografies...

Sempre volent fer novel·la.

Una mica com Josep Pla, que feia obres de no ficció, però ell les narrativitzava.

Totalment. La biografia del Paco Candel es llegeix com una novel·la. És una novel·la, de fet.

De fet, el llibre que es vulgui fer llegir ha de ser com una novel·la.

Realment no m'ho mereixo això [l'èxit del Josep Pla]. Aquí hi he tingut molta feina feta. Aquest llibre [el de Candel] està fet com una novel·la. La intenció és aquesta. Com que havia llegit tant d'aquell altre estil narratiu, tot s'engança.

És el mestratge de Tom Wolfe, del Nou Periodisme, de intentar explicar històries reals d'una manera amena.

Sí, sí, sí. *La hoguera de las vanidades*.

Exacte, *La foguera de les vanitats* [The Bonfire of the Vanities].

Fonamental llibre per a nosaltres, perquè des d'aleshores no s'ha fet una novel·la tan periodística. De fet, a *Una família exemplar* el narrador omniscient és el cronista d'aquesta història. Aquest to és el que ha fet guanyar el premi. He trucat al jurat després perquè volia saber per què. Antoni Pladevall [part del jurat del Josep Pla 2012] m'explica que aquest estiu volia llegir en veu alta la novel·la als seus fills perquè li feia riure. Tom Wolfe fa una mica això.

Sagarra va voler tornar als orígens de la novel·la i va escriure *Vida privada*, una novel·la de nissaga. Tu també has dit que a *Una família exemplar* volies retornar als orígens del gènere.

Sí, la novel·la és això i és Sagarra perquè tradueix els *Sonets* de Shakespeare. Un dels títols del segon llibre, és un 'working title', és Ricard III. Perquè és una de les millors obres de Shakespeare. Ara [a *Una família exemplar*] som a Ricard II. I arribarem a fer el que no va fer ell: Ricard I.

Has defensat que per fer una novel·la de nissaga original, nova, calia la mirada satírica. La modernitat està condemnada a ser humorística si vol ser moderna?

Quan a casa meva riuen amb la novel·la, m'ofèn una mica. És una història molt seriosa. La meva

generació s'ha aprofitat molt d'aquest esforç. Per bé i per malament. Nosaltres, sense perdre la responsabilitat del que ens tocava explicar, també hem sabut veure les coses de manera diferent, no tan negres.

Amat-Piniella no hauria pogut fer-ne humor.

No. Nosaltres sí. Perquè és molt bèstia el que s'explica a la novel·la. És tan bèstia com el que li va passar, a ell [a Amat-Piniella]. L'humor català el trobo molt interessant.

Hi ha qui diu que l'humor és un símptoma d'una cultura decadent. Quan no sabem sinó riure'ns dels problemes.

No hi estic d'acord perquè la novel·la n'ofereix un antídote. I al final no fa tant riure. És el to, humorístic. Però el fons no ho és gens. Neix de *La pesta* de Camus, que m'agrada molt, molt, molt.

Si cal buscar-ne la influència més directa, és Camus.

Sí. I els existencialistes. Camus mor d'accident de cotxe de manera prematura i talla una obra que tenia començada, un missatge, que no he tornat a veure en cap altre escriptor posterior.

Quin missatge?

Només sortirem d'una crisi social, de la decadència, quan l'ésser humà, l'individu, torni a tenir reflexions pròpies.

On són, doncs, els orígens de la novel·la com a gènere?

On era Shakespeare. Aquest senyor fa que Dickens, Balzac i Dostoievsky, els tres pilars, vulguin tenir un afany popular. És molt important. El teatre. Explicar històries de la gent normal del carrer com tu i jo però amb una voluntat de mestratge moral.

«NO TENIM LA FRIVOLITAT DE LA GENERACIÓ DE PÀMIES I MONZÓ»

Volia saber què penses de la novel·la catalana actual. Has dit que ha deixat de ser una eina per transmetre un missatge.

No entenc una generació com la de Sergi Pàmies o de Quim Monzó, amb una capacitat tècnica molt alta. El Monzó és un tècnic fantàstic. Però els trobo una frivolitat que no honora la generació precedent. Ostres!, que és el fill de la Teresa Pàmies! A mi els que m'interessen són els fills del Pàmies, que crec que som nosaltres. Ja no tenim aquella frivolitat. Ells sí que es fumien del món i de qui el vetlla. Aquest humor tan àcid...

Que no deixa res dret.

Exacte. Tot és ?no' i ?no'. Nosaltres som diferents. Ja no cometrem els seus errors, fins i tot en la seva pròpia vida. És aquell to una mica despectiu del Miquimoto. És una mica falsejat. Crec que som molt més clars. Més descarnats. Després veus un Jaume Cabré, que ha seguit una línia molt independent i molt neta. És impecable la seva carrera. Recull el testimoni trist, però millorat d'una Rodoreda. És molt bona la Rodoreda... Cabré recull aquesta manera d'entendre la novel·la: no com una denúncia pura i dura, sinó com una autoria amb una responsabilitat, que és el que fa Llúcia Ramis en la seva nova novel·la [*Tot allò que una tarda morí amb les bicicletes*]. Fa una introspecció familiar.

Penses que fa falta una mirada més enllà de riure's del mort i de qui el vetlla. Que la

generació de Pàmies i Monzó no la tenen.

No. Segueixen fent la brometa per la ràdio. Són una generació molt de ràdio. Tampoc els vull criticar perquè són col·legues de feina. Josep Pla deia que el gran mal d'aquest país és la foguera. Quan algú critica a algú altre, és enveja. He intentat aprendre molt del to d'aquesta generació, però la veig una mica perduda.

Sinca ha perseguit en els seus llibres, al fons, les vides no explicades dels grans personatges. Foto: Ramon Aran
«LES BIOGRAFIES SÓN UNA RESPONSABILITAT CIVIL»

Ara t'encarregues de la biografia del doctor Esteve [Josep Esteve Seguí] per encàrrec de la seva família. Et venia de gust tornar a fer biografies després d'haver publicat la primera novel·la?

No ho deixaré mai, eh.

Les biografies?

No. Perquè és una part de responsabilitat civil, diria.

Deixar compte de les personalitats del teu temps.

A Barcelona tinc a la nevera de casa una llista de 400 personatges. N'he fet 47 ja.

Comptant els que has fet com a negre?

Bé, he fet de negre per al doctor Oriach, el doctor Biodramina, però l'he firmat aquest. Consto com a curador perquè ell és molt generós i em diu: "vostè ho ha redactat tot..."

Però hi ha molta gent que figura que escriu les seves memòries i no és tan generosa.

Sí, clar. El primer llibre que vaig fer van ser les memòries del Josep Maria Dexeus i no el vaig firmar, tot i que m'anomena a dintre: "col·laboració". Però a l'edició en castellà ja no m'hi va posar. Lleig. Crec que és molt lleig. Jo no dormiria. Bé, això és una escola i me n'he nodrit molt. No són només biografies. És recuperació històrica. Són històries novel·lades. És un joc entre l'amenitat d'arribar a la nostra generació i, a la vegada, recuperació de personatges i d'història que crec que no ha estat ben explicada. I una mica ve del trauma que porto a dintre de per què arribo als vint anys sense que ningú m'ho hagi explicat. La meva escolarització ja ha estat en català, bastant normalitzada.

Però malgrat això, s'arrossegava alguna cosa del franquisme.

Sí. Descobreixo Bladé [Artur Bladé i Desumvila] a Roma amb 29 anys i m'emprenyo: "Ostres, Genís, tio, on era això?" És una anomalia molt gran, la catalana. Tibes de Bladé. "I aquest, el [Francesc] Pujols, qui és?" I per què no se m'ha explicat? Trobo que tenen molta sintonia amb el sentit lliberal americà, suís, anglès, d'un fer literari que ho permet tot. Eren aquests personatges. Com diuen els de la meva edat, "et seguen l'herba sota les sabates".

El fet que la biografia sigui un encàrrec et dona el marge i la distància suficients per dir el que vols dir?

Sempre imposo una sola condició: que em deixin fer. Que el que jo escrigui, va a missa. I el doctor Biodramina ho ha fet. Vostè s'aplica a donar-me tota la informació que surti de vostè, però jo, a més a més, investigaré al marge seu. O sigui, anem a intentar fer un bon llibre. Si no, els meus col·legues periodistes em diran: "quina merda periodista ets, que, si parles del Samaranch, no dius que és dels que van aixecar la mà". I el doctor Esteve, ho ha entès així. És que ni parlo amb ells. Se'n refien. És un contracte oral, no he firmat res amb aquesta gent. Lo de

l'Esteve, una mica, m'ho autoencarrego jo. És un model de negoci. Jo visc d'aquestes biografies. Si faig que la família Esteve es fixi en mi, ells acaben dient...

Va per llarg?

Amb un any ho tenim. Vaig bastant ràpid.